

**Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ):
Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία**

Πλαίσιο Σχεδιασμού και Οργάνωσης Διδασκαλίας

Ενότητα που αφορά στη διδασκαλία με θέμα «Όταν πέφτει ένα αστέρι ... εύχομαι»

Τάξη: Α΄ Δημοτικό Σχολείο: Αραδίππου Γ΄

Ημερομηνία: 16 Μαρτίου 2016

Δίκτυο Σχολείων ΕΔΕ: Ανδρούλας Σιμηητρά

Για τον σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας συνεργάστηκαν οι:
Ελένη Κουκουμά (Εκπαιδευτικός) και Ήρα Παπαγεωργίου (Σύμβουλος Ελληνικών)

1. Συνοπτική παρουσίαση ανάπτυξης της ενότητας

1.1. Τι έχει προηγηθεί της διδασκαλίας:

Αφορμή για την ενασχόλησή μας με τη συγκεκριμένη ενότητα ήταν η εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στο σχολείο μας στις 29 Φεβρουαρίου, Παγκόσμια Ημέρα Σπάνιων Παθήσεων. Στην εκδήλωση αυτή, τα παιδιά του σχολείου τραγούδησαν, χόρεψαν και συμμετείχαν σε διάφορες δραστηριότητες. Στο πλαίσιο αυτής της εκδήλωσης, η εκπαιδευτικός της τάξης μαζί με την εκπαιδευτικό της Ειδικής μονάδας, οργάνωσαν συνδιδασκαλία, κατά την οποία τα παιδιά ενημερώθηκαν μεταξύ άλλων και για τον μη κερδοσκοπικό οργανισμό «Ένα όνειρο, μία ευχή». Αυτό που κέντρισε το ενδιαφέρον των παιδιών ήταν η δράση των εθελοντών του οργανισμού για την πραγματοποίηση ευχών σε παιδιά που αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα υγείας. Στη συγκεκριμένη συνδιδασκαλία, τα παιδιά παρακολούθησαν σχετικό τρέιλερ και μελέτησαν την αφίσα του οργανισμού (http://www.youtube.com/watch?v=BA_1cM7b8N4&feature=youtube_gdata_player) καθώς και άλλο υλικό που προμηθεύτηκε η εκπαιδευτικός από τον οργανισμό. Μέσα από συζήτηση, εκπαιδευτικός και παιδιά συναποφάσισαν να ασχοληθούν με την ενότητα «Όταν πέφτει ένα αστέρι ...εύχομαι!». Τα παιδιά εμπνεύστηκαν τον συγκεκριμένο τίτλο από το παραμύθι «Το αστέρι της φιλίας» (Γιολάντα Τσορώνη Γεωργιάδη, εκδόσεις: Σαββάλας), με το οποίο ασχολήθηκαν σε προηγούμενη ενότητα.

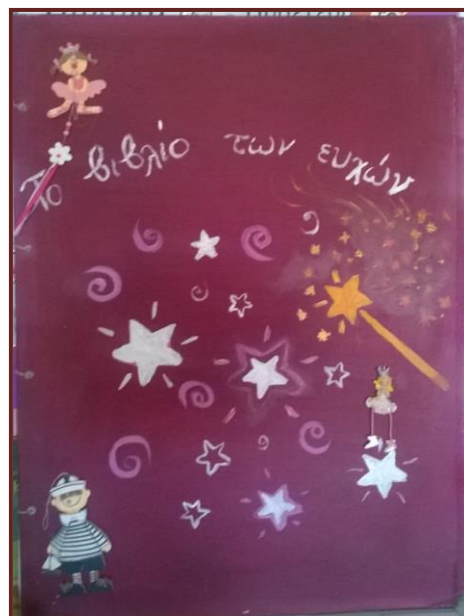
Στη συνέχεια, τα παιδιά, ανέφεραν τα ακόλουθα θέματα για διερεύνηση:

- Πότε κάνουμε ευχές;
- Ευχόμαστε όλοι τα ίδια πράγματα;
- Γιατί δεν ευχόμαστε τα ίδια πράγματα;
- Τι μας εύχονται οι άλλοι;
- Ευχές στα παραμύθια και ευχές στην πραγματικότητα.

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

Ομάδα Εργασίας Ελληνικών (Δημοτική Εκπαίδευση)

Με βάση τα θέματα αυτά, επιλέχθηκαν κατάλληλα κείμενα, ώστε να απαντηθούν τα ερωτήματα. Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν και έτυχαν επεξεργασίας: «Ο Αλαντίν και το μαγικό λυχνάρι» (εκδόσεις: Μίνωας), «Η Λευκή και η Μαύρη Σοκολάτα» (Λένα Χρηστίδη, εκδόσεις: Κέδρος), «Ο πράσινος λύκος» (Rene Gouichoux, εκδόσεις: Παπαδόπουλος) καθώς και το τραγούδι «Αν ...η αλφαβήτα ήταν ευχές» (<https://www.youtube.com/watch?v=PqyCBAIXVb0>). Επιπλέον, τα παιδιά παρακολούθησαν την ταινία κινουμένων σχεδίων «Οι τρεις στρουμφοευχές» (<https://www.youtube.com/watch?v=WhdlBaTyT2I>).

Παρακινούμενοι από την ανάγκη να διαπιστώσουμε τι ευχές διατυπώνουν τα παιδιά στην πραγματικότητα, προέκυψε η επιθυμία δημιουργίας ενός «μαγικού» βιβλίου ευχών. Τα παιδιά με σύνθημα «Είμαστε μικροί θελοντές, θέλουμε να ακούσουμε τις δικές σας τις ευχές και να κάνουμε όσες μπορούμε αληθινές» συνέλεξαν ευχές (ευχή – σχέδιο) από τα παιδιά του σχολείου και τις κατέγραψαν στο βιβλίο των ευχών.

Παράλληλα, ετοιμάστηκε η πινακίδα της ενότητας, όπου τοποθετήθηκαν οι ευχές των ηρώων των κειμένων που μελετήθηκαν καθώς και ευχές των παιδιών του σχολείου. Η πινακίδα χωρίστηκε στα δύο, ώστε στο ένα μισό να τοποθετούνται ευχές που απαντώνται στα παραμύθια και στο δεύτερο μισό, ευχές που απαντώνται στην πραγματικότητα. Επιπρόσθετα, στην πινακίδα τοποθετήθηκε σχετικό θεματικό λεξιλόγιο. Κατά τη διάρκεια της επεξεργασίας της υπό μελέτη ενότητας, δόθηκε έμφαση στα δίγραφα αυ, μπ, ντ, τσ και αναπτύχθηκαν σχετικές γλωσσικές δραστηριότητες. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παιδιά ήρθαν και σε μια πρώτη επαφή με το δίγραφο ευ.

Κατά την επεξεργασία των παραμυθιών, τα παιδιά στις ομάδες τους επέλεξαν έναν ήρωα, ετοίμασαν τη φιγούρα του και την τοποθέτησαν πάνω σε ξυλάκια. Έπειτα, εξέφρασαν μεγαλοφώνως την ευχή του, υποδυόμενοι τον κάθε ήρωα και τη συνόδευσαν με μια αντίστοιχη χορευτική φιγούρα.

1.2. Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας που αφορούν στη διδασκαλία:

Κατανόηση Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν ένα κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.2. Αναγνωρίζουν και αναφέρουν το κύριο νόημα του κειμένου και τον σκοπό του συγγραφέα	1.2.1. Αισθητική απόλαυση, άντληση πληροφοριών
1.3. Αρχίζουν να συνδέουν νοήματα κειμένων με συγκεκριμένο πλαίσιο	1.3.1. Σχέση κειμένου με συγκεκριμένο θεματικό πλαίσιο και προβληματισμό, που αφορούν σε άμεσες εμπειρίες
2. Αναγνωρίζουν τον τρόπο που οργανώνεται και λειτουργεί ο λόγος σε επίπεδο κειμένου, πρότασης, λέξης	
2.1. Διαβάζουν κείμενα, με υποστήριξη, έχοντας κατακτήσει τον μηχανισμό της ανάγνωσης	2.1.2. Ολική ανάγνωση λέξεων και φράσεων 2.1.3. Γραφοφωνημική αντιστοιχία: Δίγραφο ευ
2.4.2.3. Αναγνωρίζουν συμβάσεις που αφορούν στη δομή αφηγήσεων	2.4.2.3.1. Καθορισμός σκηνικού (χώρος, χρόνος, ήρωες και δράσεις τους)
3. Αξιολογούν και κρίνουν ένα κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.2. Κρίνουν τα νοήματα ενός κειμένου, σε σχέση με τον εαυτό τους 3.2. Κρίνουν τον τρόπο που η προσέγγιση του ίδιου θέματος σε διαφορετικά κείμενα επηρεάζει τους ίδιους ως αναγνώστες (Β΄ τάξη)	3.2.1. Συμφωνία ή μη με προσωπικές εμπειρίες, προϋπάρχουσες γνώσεις 3.2.1. Ομοιότητες – διαφορές μεταξύ κειμένων διαφορετικού είδους (παραμύθι – βίντεο)

Παραγωγή Γραπτού Λόγου

Δείκτες Επιτυχίας	Δείκτες Επάρκειας
1. Τοποθετούν το παραγόμενο κείμενο σε πλαίσιο (θεματικό, επικοινωνιακό, κοινωνιοπολιτισμικό)	
1.1. Καθορίζουν συγκεκριμένη ανάγκη για επικοινωνία και δράση, που σχετίζονται με άμεσες εμπειρίες	1.1.1.Κείμενο ως απάντηση σε προβληματισμό, παράθεση ιδεών
2. Οργανώνουν τον λόγο σε κείμενο	
2.1. Παράγουν κείμενα με καθοδήγηση, έχοντας κατακτήσει τον μηχανισμό της γραφής	2.1.2. Γραφή (περιλαμβανομένης και της αντιγραφής) συχνόχρηστων λέξεων, λέξεων από θεματικό λεξιλόγιο 2.1.7. Δόμηση κειμένων (συλλογικά), με την επιλογή κατάλληλου λεξιλογίου
3. Αξιολογούν το παραχθέν κείμενο ως προς τη λειτουργία και το περιεχόμενό του	
3.1. Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα κειμένου, με βάση το θεματικό πλαίσιο και προσωπικά κριτήρια	3.1.2. Επικοινωνιακή επάρκεια κειμένου: συνάφεια θέματος, σκοπού, αποδέκτη, ύφους

Επιμορφωτική Ημερίδα για τη Διδασκαλία των Ελληνικών (Φεβρουάριος - Απρίλιος 2016),
για Διευθυντές/Διευθύντριες (Δίκτυα Σχολείων ΕΔΕ): Ενσωμάτωση Δεικτών στη Γλωσσική Διδασκαλία

Ομάδα Εργασίας Ελληνικών (Δημοτική Εκπαίδευση)

1.3. Τι προγραμματίζεται να γίνει στο πλαίσιο της συγκεκριμένης διδασκαλίας:

Η εκπαιδευτικός φοράει το καπέλο της, παίρνει το ραβδάκι της και μεταμορφώνεται σε ζωτικό του βιβλίου των ευχών. Αναφέρει πως είναι ζαλισμένη από τη διαμονή της μέσα στο βιβλίο των ευχών και μεταμορφώνει τα παιδιά στους ήρωες των παραμυθιών, τους οποίους συνάντησαν μέχρι τώρα, ώστε να τη βοηθήσουν με τις ευχές που έχουν συλλέξει. Τα παιδιά, σε ομάδες, υποδύονται τους ρόλους του Αλαντίν, της Λευκής, του πράσινου λύκου και του Τριγωνοψαρούλη. Χορωδικά αναφέρουν την ευχή που έκανε ο κάθε ήρωας, συνοδεύοντάς την με μια χορευτική κίνηση. Μέσα από τη διαδικασία αυτή, παρουσιάζεται και η πινακίδα της ενότητας, όπου φαίνονται οι ευχές των ηρώων αλλά και οι ευχές των παιδιών του σχολείου.

Στη συνέχεια, εφιστάται η προσοχή των παιδιών σε δύο εικόνες στην πινακίδα, οι οποίες είναι λευκές με ένα ερωτηματικό σημειωμένο πάνω τους και γνωστοποιείται στα παιδιά πως πίσω από αυτές κρύβονται κάποια πρόσωπα που θέλουν και αυτά να κάνουν ευχές. Για να μαντέψουν ποιο είναι το ένα από τα δύο κρυμμένα πρόσωπα δίνονται στα παιδιά δύο κομμάτια παζλ, από την εικόνα του κειμένου «Η ευχή», του σχολικού εγχειριδίου («Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες», β' τεύχος, σ. 26), τα παιδιά συναρμολογούν τα δύο κομμάτια και κάνουν υποθέσεις για το ποιο μπορεί να είναι το κρυμμένο πρόσωπο. Στη συνέχεια δίνεται ένα τρίτο κομμάτι του παζλ, όπου και φανερώνεται το πρόσωπο και καλούνται να κάνουν υποθέσεις για το περιεχόμενο του κειμένου που συνοδεύει τη συγκεκριμένη εικόνα. Ακολουθεί το τελευταίο κομμάτι της εικόνας και οι μαθητές γράφουν τις υποθέσεις για τον ήρωα ή/και για το περιεχόμενο του κειμένου στο πινακάκι τους. Ακούγονται κάποιες υποθέσεις στην ολομέλεια. Η εκπαιδευτικός διαβάζει μεγαλόφωνα το κείμενο και τα παιδιά επιβεβαιώνουν ή διαψεύδουν τις υποθέσεις τους. Παράλληλα, τα παιδιά προβληματίζονται και για τον τίτλο του κειμένου. Η εκπαιδευτικός αποκαλύπτει τον τίτλο και τα παιδιά τον γράφουν στο πινακάκι τους, ενώ ταυτόχρονα βοηθάνε τη δασκάλα να τον γράψει στον πίνακα. Μέσα από αυτή τη διαδικασία γίνεται μία πρώτη επεξεργασία του κειμένου, με στόχο την κατανόησή του.

Ακολουθεί περαιτέρω επεξεργασία του κειμένου, με τη χρήση του εργαλείου «Στοπ», όπου με τη βοήθεια ενός ηχογόνου αντικειμένου, η εκπαιδευτικός σταματά σε επιλεγμένα σημεία και θέτει τα ακόλουθα ερωτήματα:

- Ποιος είναι ο ήρωας; Πού και πότε γίνεται η ιστορία;
- Γιατί ο ψαράς άφησε ελεύθερο το ψαράκι; Εσείς τι θα κάνατε στη θέση του;
- Τι έδωσε το ψαράκι στον ψαρά και τι του είπε;
- Τι ευχές έκανε ο ψαράς; Ποιες άλλες ευχές θα μπορούσε να κάνει; Αν ήταν ένας καλόκαρδος, ένας τσιγκούνης, ένας φιλόανθρωπος, ένας εγωιστής ή ένας οικολόγος ψαράς, τι ευχές θα έκανε;
- Γιατί ο ψαράς έκανε αυτές τις ευχές;

Η εκπαιδευτικός αναφέρει στα παιδιά πως το κείμενο έπεσε στη θάλασσα και βράχηκε, με αποτέλεσμα να σβηστούν κάποιες λέξεις από αυτό. Οι λέξεις που σβήστηκαν υπάρχουν γραμμένες πάνω σε χάρτινα ψαράκια και είναι τοποθετημένες στον πίνακα. Τα παιδιά σε ζευγάρια, καλούνται να αναλάβουν ένα

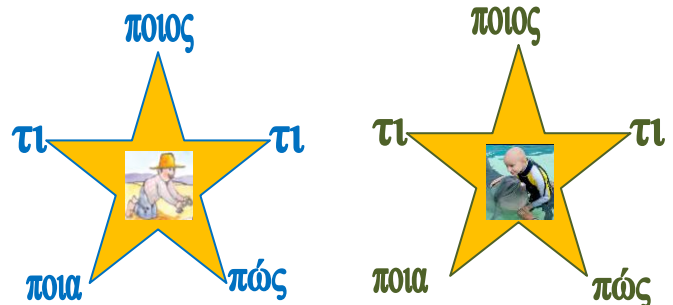
απόσπασμα του κειμένου και να γράψουν τις λέξεις με το δίγραφο ευ, που λείπουν από το απόσπασμά τους. Στη συνέχεια, διαβάζουν στην ολομέλεια τα συμπληρωμένα αποσπάσματά τους, τα ενώνουν και σχηματίζεται ολόκληρο το κείμενο. Όλοι μαζί προσπαθούν να κατηγοριοποιήσουν τις λέξεις με το δίγραφο ευ που έγραψαν. Ακούγονται διάφορα κριτήρια κατηγοριοποίησης από τα παιδιά. Η εκπαιδευτικός στην ολομέλεια παρακινεί τα παιδιά να χωρίσουν τις λέξεις που είναι γραμμένες στα χάρτινα ψαράκια σε δύο λιμνούλες, ανάλογα με το πώς ακούγονται (ευ=εφ, ευ=εβ). Τα παιδιά αναφέρουν και άλλες λέξεις που γνωρίζουν ή που έχουν συναντήσει και περιέχουν το δίγραφο ευ και τις τοποθετούν στην κατάλληλη λιμνούλα.

Έπειτα, εστιάζεται η προσοχή των παιδιών στην πινακίδα και αποκαλύπτεται το κρυμμένο πρόσωπο του ψαρά, ενώ αναφέρεται πως υπάρχει ακόμα ένα κρυμμένο πρόσωπο που θέλει να κάνει ευχή. Ανακοινώνεται στα παιδιά πως θα παρακολουθήσουν ένα βίντεο, για να ανακαλύψουν ποιο είναι το πρόσωπο αυτό αλλά και τι ευχή κάνει. Τα παιδιά παρακολουθούν το βίντεο και αφήνονται ελεύθερα να εκφράσουν τις σκέψεις τους. Ακολουθεί η συσχέτιση του βίντεο με τον οργανισμό «Κάνε μια ευχή», για τον οποίο ενημερώθηκαν σε προηγούμενο μάθημα.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται στα παιδιά δύο αστεράκια. Στο ένα αστεράκι υπάρχει η φωτογραφία του ψαρά από το κείμενο και στο άλλο αστεράκι η φωτογραφία του παιδιού από το βίντεο που παρακολούθησαν. Στις κορυφές του κάθε αστεριού υπάρχουν καταγεγραμμένες οι λέξεις: «Ποιος», «Τι», «Ποια», «Πώς», «Τι» (3Π – 2Τ) που αντιστοιχούν στα πιο κάτω σημεία των δύο κειμένων:

- Ποιος → ο ήρωας (πραγματικός – φανταστικός, ηλικία, με ποιον ταιριάζετε πιο πολύ ...)
- Τι → είδος κείμενου
- Ποια → στοιχεία φανερώνουν το είδος του κειμένου
- Πώς → διαφαίνονται τα συναισθήματα του ήρωα
- Τι → η ευχή του ήρωα (σύγκριση ευχών των ηρώων, σύνδεση ήρωα – εαυτού, ...)

Συμπληρώνονται τα αστεράκια και γίνεται η σύγκριση των δύο κειμένων.

Στο σημείο αυτό, δίνεται μία διαφορετική φωτογραφία σε κάθε ομάδα, συνοδευόμενη από ένα μικρό σενάριο. Τα παιδιά καλούνται στις ομάδες τους να παρατηρήσουν τη φωτογραφία, να διαβάσουν το σενάριο και να γράψουν τι μπορεί να εύχεται το πρόσωπο της κάθε φωτογραφίας. Όταν ολοκληρωθεί η εργασία τοποθετούνται οι φωτογραφίες στον πίνακα και τα παιδιά ανακοινώνουν τις σκέψεις τους αλλά και τις ευχές που έγραψαν, αναφέροντας τι τους ώθησε να γράψουν τη συγκεκριμένη ευχή. Τοποθετούν τις φωτογραφίες με τις ευχές στην κατάλληλη θέση στην πινακίδα.

Τέλος, τα παιδιά σημειώνουν σε μια χάρτινη σημαϊούλα τι παίρνουν «ως σημαία τους» από το σημερινό μάθημα, τι τους άρεσε πιο πολύ. Με μουσική υπόκρουση κάνουν έναν κύκλο και περπατούν στον ρυθμό της μουσικής, κουνώντας τις σημαϊούλες τους. Κάθε φορά που η μουσική διακόπτεται, όποιο παιδί επιθυμεί ανακοινώνει ό,τι έγραψε στη σημαία του.

1.4. Τι προγραμματίζεται να ακολουθήσει μετά από τη διδασκαλία:

Στο επόμενο μάθημα, τα παιδιά θα γράψουν και θα σχεδιάσουν σε φύλλο εργασίας τις δικές τους προσωπικές ευχές και θα τις τοποθετήσουν στο βιβλίο των ευχών. Παίζοντας το παιχνίδι «Το αλεξίπτωτο των ευχών», θα ανακοινώσουν τις προσωπικές τους ευχές στην ολομέλεια.

Επιπρόσθετα, θα μελετήσουν το κείμενο «Προσευχή για το σχολείο» (Βιβλίο: «Τα πρώτα μου ποιήματα και προσευχές», Γιάννη Σμυρνωτάκη, εκδόσεις: Σμυρνωτάκης) και θα το συσχετίσουν με το θέμα της ενότητας. Επίσης, θα γίνει ακρόαση του παραμυθιού «Το δέντρο της αληθινής ευχής» (<https://www.youtube.com/watch?v=pJUwzkagbaY>) και τα παιδιά θα σχεδιάσουν σκηνές από το παραμύθι.

Ακολούθως, θα παρατηρήσουν και θα επεξεργαστούν διάφορες αυθεντικές ευχετήριες κάρτες (γενεθλίων, γιορτής, γάμου, βάπτισης) προκειμένου να διαπιστώσουν πότε και τι ευχές κάνουμε στους άλλους, ανάλογα με την περίπτωση. Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου θέματος, θα επεξεργαστούν το τραγούδι «Τα γενέθλια του Τριγωνοψαρούλη» (<https://www.youtube.com/watch?v=0jpnYBBsTsU&list=PL93CD0F04661A344C&index=14>) και το παραμύθι «Ο βάτραχος και μια πολύ ξεχωριστή μέρα» (Μαξ Βέλθους, εκδόσεις: Πατάκης).

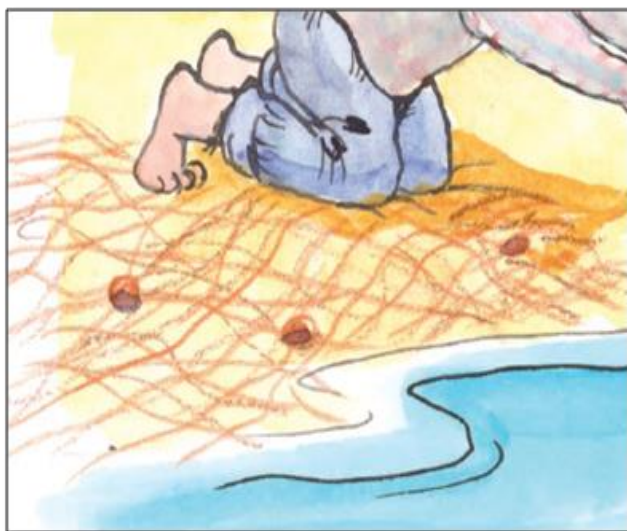
Κατά την επεξεργασία των πιο πάνω κειμένων, τα παιδιά θα διδαχθούν τα δίγραφα τζ, γγ και γκ. Επιπρόσθετα, θα συμμετέχουν σε διάφορες παιγνιώδεις γλωσσικές δραστηριότητες, με έμφαση στα δίγραφα αυ, ευ μπ, ντ, τσ, τζ, γγ και γκ που διδάχθηκαν στη συγκεκριμένη ενότητα.

Η ενότητα θα ολοκληρωθεί, μελετώντας το βιβλίο των ευχών, το οποίο περιλαμβάνει ευχές των παιδιών του σχολείου. Τα παιδιά έχοντας ως σύνθημα «Είμαστε μικροί εθελοντές, θέλουμε να ακούσουμε τις δικές σας τις ευχές, και να κάνουμε όσες μπορούμε αληθινές», προχωρούν σε υλοποίηση κάποιων ευχών των παιδιών του σχολείου.

2. Διδακτικό Υλικό (π.χ., κείμενα, ασκήσεις από σχολικά εγχειρίδια και συμπληρωματικό υλικό):

- «Η ευχή», σχολικό εγχειρίδιο «Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες», β' τεύχος, σ.26
- Make a wish Greece, Στέλιος 8 χρονών, <https://www.youtube.com/watch?v=E8LTtGOReNI>

- Κομμάτια παζλ

- Φωτογραφίες για ευχές:

Η Μαρία έχει τα γενέθλιά της. Γίνεται έξι χρονών.

Η Μελίνα είναι έξω από ένα κατάστημα. Βλέπει τα παιχνίδια.

Ο Νίκος έχασε το σκυλάκι του. Το έλεγαν Μπακ.

Ο Αζίμ είναι επτά χρονών. Ζει στην Αιθιοπία.